

UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-03-18
meddelad i Umeå

Mål nr M 2710-15

SÖKANDE

Boliden Mineral AB, 556231-6850, 932 81 Skelleftehamn

Ombud: Bolagsjuristerna [REDACTED]
Boliden AB, Box 44, 101 20 Stockholm

MOTPART

Länstyrelsen i Västerbottens län, 901 86 Umeå

SAKEN

Ansökan om ändring av villkor enligt 24 kap. 8 § miljöbalken avseende verksamheten vid Rönnskärsverken, Skellefteå kommun

Avrinningsområde: 19/20 (mellan Kåge älv och Skellefte älv)

Koordinater (SWEREF 99 TM)

N= 7 186 140	E= 799 180	(Rönnskärsverken)
N= 7 186 510	E= 798 330	(Djupt bergförvar)
N= 7 186 550	E= 799 180	(Rönnskärs hamn)

DOMSLUT

Med ändring av villkor för när sprängningsarbeten får förekomma i mark- och miljödomstolens deldomar den 29 juni 2012 och den 5 juli 2013 (villkor 11) i mål M 1012-09 avseende arbeten med djupt bergförvar för permanent lagring av farligt avfall vid Rönnskärsverken i Skellefteå kommun, föreskriver mark- och miljödomstolen att följande lydelse ska gälla:

Sprängning mindre än 60 meter under markytan får inte utföras annan tid än kl. 07.00–22.00. Undantag får dock göras vid oförutsedda händelser.

Detta gäller utan hinder av att denna dom inte vunnit laga kraft.

Dok.Id 251798

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138 901 04 Umeå	Nygatan 45	090-17 21 00 E-post: mmd.umea@dom.se www.domstol.se	090-77 18 30	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00

YRKANDE

Boliden yrkar att mark- och miljödomstolen ändrar bullervillkoren avseende tiderna för sprängning i deldomarna den 29 juni 2012 respektive den 5 juli 2013 i mål nr M 1012-09 enligt följande:

"Sprängning mindre än 60 meter under markytan får inte utföras annan tid än kl. 07.00-22.00. Undantag får dock göras vid oförutsedda händelser."

Boliden yrkar vidare att mark- och miljödomstolens dom ska gälla utan hinder av att domen inte vunnit laga kraft.

ANSÖKAN**Gällande tillstånd**

Boliden driver Rönnskärverken i Skelleftehamn. Där smälts och raffineras koppar- och blykoncentrat från egna och externa gruvor. Vidare återvinns metaller ur elektronikskrot och andra sekundära material. Verksamheten ger upphov till kvicksilverhaltigt och annat farligt processavfall. Boliden har erhållit tillstånd för verksamheten vid Rönnskärsverken och anläggandet av ett djupförvar för permanent lagring av kvicksilverhaltigt och annat farligt avfall under industriområdet genom mark- och miljödomstolens deldomar den 29 juni 2012 och den 5 juli 2013 i mål nr M 1012-09 samt Mark- och miljööverdomstolens dom den 27 juni 2014 i mål nr M 7429- 09.

Mark- och miljödomstolen meddelade i deldom den 29 juni 2012 följande villkor för buller:

"Buller till följd av den inledande borrhningen för ramp och av den senare följande borrhningen för schakt ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än

55 dB(A) dagtid kl. 07-18 helgfri måndag -fredag

50 dB(A) dels kvällstid kl. 18-22 alla dagar, dels dagtid kl. 07-18 lördagar, söndagar och helgdagar

45 dB(A) nattetid kl. 22-07.

Buller till följd av de anläggningsarbeten i övrigt som omfattas av denna deldom ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än

50 dB(A) dagtid kl. 07-18 helgfri måndag -fredag

45 dB(A) dels kvällstid kl. 18-22 alla dagar, dels dagtid kl. 07-18 lördagar, söndagar och helgdagar

45 dB(A) nattetid kl. 22-07.

Ekvivalentvärdena för bullret ska baseras på de angivna tidsperioderna.

Momentan ljudnivå nattetid vid bostäder får inte överskrida 60 dB(A). Vid enstaka oförutsedda händelser får värdet tillfälligt överskridas.

Ljudnivåerna ska kontrolleras genom närfältsmätning och beräkning vid minst ett tillfälle under den inledande anläggningsfasen men behöver därefter endast kontrolleras efter klagomål eller på anmodan av tillsynsmyndigheten.

Sprängning får inte ske annan tid än kl. 07.00-22.00. Undantag får dock göras vid oförutsedda händelser."

Mark- och miljödomstolen meddelade i deldom från den 5 juli 2013 följande villkor för buller för de byggnadsåtgärder som inte omfattas av ovan nämnda deldom från 2012:

"Buller

10. Buller från verksamheten ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå vid bostäder än

50 dB(A) dagtid (kl. 07.00 - 18.00)

45 dB(A) kvällstid (kl. 18.00 - 22.00)

40 dB(A) nattetid (kl. 22.00 - 07.00)

Arbetsmoment som typiskt sett kan medföra momentana ljudnivåer över 60 dB(A) vid bostäder får inte utföras nattetid.

Kontroll ska göras genom närfältsmätningar och beräkningar efter det att förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer har genomförts, dock minst vart tredje år. Om värdena överskrids vid en kontroll ska tillsynsmyndigheten underrättas inom en vecka och en uppföljande kontroll ske vid tidpunkt som den bestämmer. Vid den uppföljande kontrollen ska värdena klaras.

11. Sprängning får inte utföras annan tid än kl. 07.00-22.00. Undantag får dock göras vid oförutsedda händelser."

Omständigheter

Boliden vill att ovanstående villkor avseende sprängning ändras så då det är uppenbart att villkoren i denna del inte längre behövs eller i vart fall är strängare än nödvändigt.

Vid tidpunkten för tillståndsprovningarna rådde det oklarhet om vilka olägenheter som närboende kunde tänkas utsättas för vid sprängningar i samband med anläggandet av djupförvaret. Länsstyrelsen föreslog därför att sprängningar inte skulle ske nattetid, vilket Boliden så småningom accepterade. Mark- och miljödomstolen meddelade därför de aktuella villkoren. Nu när rampdrivningen för djupförvaret pågått en tid har erfarenheter vunnits som gör att det blir uppenbart att de aktuella villkoren inte längre behövs eller i vart fall är strängare än nödvändigt.

Sprängningarna för djupförvaret kan ge upphov till buller, frånluftsstötar och vibrationer. Det är dock problem som främst uppstår vid sprängningar ovan jord och vid ytnära sprängningar. Sprängningar ovan jord genomfördes den 19 maj – 11 juni 2015 och den närmaste tiden därefter genomfördes vissa ytnära sprängningar. Sedan dess görs sprängningar under jord. De sprängningar som planeras framöver kommer att ske åtminstone 60 meter under markytan. Vid sprängningar på ett sådant djup uppstår inga luftstötar eller buller och vibrationerna avklingar jämfört med salvor ovan jord eller vid ytnära sprängningar. Under sådana förhållanden genereras inget buller som är märkbart för de kringboende. Boliden har mätt vibrationsnivåerna från de ytnära sprängningarna på Rönnskär. Vid den mätpunkt som

ligger längst bort från sprängningarna (MP4: Air Liquide) - ca 1 kilometer - har det inte noterats några vibrationer över brusnivå under perioden, inte ens vid sprängningar som skett ovan jord eller ytnära. Eftersom närmaste kringboende bor ca 1,5 kilometer från sprängningarna kommer de inte att märka av några vibrationer vid sprängningar framöver.

Inga påpekanden om störningar har inkommit rörande sprängningar längre ner under markytan. Den 19 juni 2015 inkom dock två påpekanden om en störning från boenden på Burön respektive Örviken, som ligger ca 2,5 km syd och sydväst om Rönnskär. Vid tillfället genomförde Boliden en ytnära sprängning i tunnelöppningen riktad söderut. Den dagen rådde svag vind mot söder. Mellan Rönnskär och Burön och Örviken är det öppet vatten. Den troliga orsaken till störningen är att det vid sprängningen alstrades en luftstöt som fortplantade sig över vattenytan. I övrigt har inte några påpekanden om störningar inkommit till Boliden.

Ett ändrat villkor för sprängning skulle innebära stora tidsvinster för Boliden. Till exempel kan projekttiden för rampen förkortas med ca tre månader. Vid utbrytningen av förvarsrummen kommer ytterligare tidsvinster att nås genom att arbetet kan bedrivas på flera fronter. Totalt bedöms projekttiden kunna förkortas med upp till tio månader. Att Boliden kan börja avveckla de temporära lagerplatserna och använda djupförvaret tidigare än planerat är positivt för miljön. Ett ändrat villkor har inte någon negativ påverkan på människors hälsa eller miljön.

Mot ovanstående bakgrund är det uppenbart att nuvarande villkor inte längre behövs eller i vart fall är strängare än nödvändigt.

INKOMNA YTTRANDEN

Länsstyrelsen i Västerbottens län

Ställningstagande

Länsstyrelsen anser att föreslagen ändring kan föreskrivas under en prövotid om tre månader.

Motivering och beskrivning av ärendet

Länsstyrelsen anser att eftersom det rör sig om sprängningar nattetid så bör frågan sättas på en kort provotid. Om inga klagomål inkommer till bolaget, länsstyrelsen eller kommunen under den tiden bör föreslagen ändring kunna slås fast som slutligt villkor. I annat fall kan ytterligare utredning krävas. Om bolaget inte nyttjar möjligheten att spränga nattetid under provotiden så bör den automatiskt förlängas till dess att åtminstone fem sprängningar genomförts nattetid.

Bolaget har yrkat att de villkor som reglerar buller och arbetstider ska justeras så att den kursiverade texten läggs till:

”Sprängning *mindre än 60 meter under markytan* får inte utföras annan tid än kl. 07.00-22.00. Undantag får dock göras vid oförutsedda händelser.”

Bolaget har redovisat att klagomål inkommit vid ytnära sprängningar i tunnelöppningen. Bolaget bedömer att det vid det tillfället uppstått en luftstöt våg som fortplantat sig över öppet vatten.

Det finns idag inga vibrationsvillkor för verksamheten. Bolaget har bifogat fyra vibrationsutredningar som visar att vibrationsnivåerna är mindre än 1 mm/s i den mätpunkt som ligger 1 km från bergförvaret. Närmaste bostad ligger 1,5 km från bergförvaret. Vibrationerna från sprängningarna har mätts med Svensk Standard 4604866:2011 ”Vibration och stöt – Riktvärden för sprängningsinducerade vibrationer i byggnader” som mäter vibrationen i vertikal riktning. Denna typ av mätning är enligt länsstyrelsen inte optimal för att avgöra om störningar för människa uppstår.

Länsstyrelsen bedömer att det inte i nuläget är motiverat att kräva ytterligare mätningar i bostäder med annan metod utan att det är bättre att bolaget får utföra sprängningar under en kortare period och att eventuell störning därefter utvärderas. Störning från vibrationer hänger också i hög grad samman med i vilken acceptans som finns i omgivningen för vibrationerna, något som på detta sätt enkelt kommer med i underlaget för domstolens slutliga bedömning.

Bygg- och miljönämnden i Skellefteå kommun

Bygg- och miljönämnden anser att en ändring av villkoret på det sätt som bolaget yrkat bör kunna medges.

Bedömning och motivering

Sprängningar ovan jord genomfördes 19 maj – 11 juni och den närmaste tiden efter det genomfördes vissa ytnära sprängningar. Den 19 juni inkom påpekande om störning från boende i Örviken och Burön. I övrigt har inte några påpekanden om störningar kommit.

De sprängningar som planeras framöver kommer att ske minst 60 meter under markytan. Vid sprängningar på sådana djup uppger Boliden att det inte uppstår några luftstötter eller buller och vibrationer avklingar jämfört med salvor ovan jord eller vid ytnära sprängningar. Under sådana förhållanden uppstår inget buller som är märkbart för de kringboende.

Boliden har mätt vibrationsnivåerna från de ytnära sprängningarna. Vid den mät-punkt som ligger längst bort från sprängningarna (ca 1 km) har det inte noterats några vibrationer över brusnivå under perioden, inte ens vid sprängningar som skett ovan jord eller ytnära. Eftersom de närmast kringboende bor ca 1,5 km från sprängningarna kommer de inte att märka av några vibrationer vid sprängningar framöver.

Den bedömning som har gjorts av innehållet i de inlämnade handlingarna är att riskerna för störningar för de närboende är mycket små. Fördelarna med att snabbare kunna färdigställa djupförvaret och att börja avveckla de tillfälliga lagerplatserna ovan jord bedöms som stora. Därmed bör en ändring av villkoret på det sätt som bolaget yrkat kunna medges.

BOLAGETS BEMÖTANDE

Bygg- och miljönämnden tillstyrker bolagets ansökan om villkorsändring och länsstyrelsen tillstyrker att den ansökta villkorsändringen föreskrivs som en provisorisk föreskrift under en prøvotid. Länsstyrelsen anför vidare att om inga klagomål inkommer till bolaget, länsstyrelsen eller kommunen under prøvotiden bör

föreslagen ändring kunna slås fast som ett slutligt villkor och i annat fall kan ytterligare utredning krävas.

Boliden anser att redan nuvarande utredning är tillräcklig för att slutligt besluta om den ansökta villkorsändringen. Boliden motsätter sig dock inte länsstyrelsens förslag om en provotid, ifall även domstolen skulle anse att ytterligare utredning behövs. I ett sådant fall framstår länsstyrelsens förslag som väl avvägt. Provotidsredovisning skulle, i linje med vad länsstyrelsen föreslår, kunna ske inom tre veckor från det att fem sprängningar genomförts nattetid, dock tidigast tre månader från det att ett beslut om villkorsändring blir gällande.

DOMSKÄL

Av 24 kap. 8 § 2 p miljöbalken framgår att tillståndsmyndigheten får, efter en ansökan av tillståndshavaren, ändra eller upphäva ett villkor om det är uppenbart att villkoret inte längre behövs eller är strängare än nödvändigt eller om ändringen påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet gavs.

Den ansökan om villkorsändring som bolaget har inlämnat har inte mött någon erinran från remissmyndigheterna. Länsstyrelsen har dock yrkat att frågan ska skjutas upp under en provotid på tre månader för att klarlägga att inga störningar uppstår för närboende.

De mätningar som har utförts under perioden maj – augusti 2015 visar att några störningar på grund av sprängningsarbeten under markytan på minst 60 meter rimligen inte uppstår. Därmed får en ändring anses motiverad av att nuvarande villkor är strängare än nödvändigt. Frågan behöver inte skjutas upp då risken för störningar minskar allt eftersom sprängningsarbetena sker på större djup. Mark- och miljödomstolen finner således att ändringarna av villkoren för när sprängning får ske kan föreskrivas i enlighet med bolagets ansökan.

Mark- och miljödomstolen finner även skäl att förordna att denna dom ska gälla utan hinder av att den inte vunnit laga kraft.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 425)

Överklagande senast den 8 april 2016.

Anders Alenskär

Lena Nilsson

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Anders Alenskär och tekniska rådet Lena Nilsson.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.